

Quickscan flora en fauna Belvédère Lochemse Berg

- Quickscan flora en fauna in het kader van de Omgevingswet –

Opdrachtgever	Stichting Behoud Belvédère Lochemse Berg
Datum veldbezoek	25 april 2024
Kenmerk rapport	QS2024-JMW-2027-Quickscan flora en fauna Belvédère Lochemse Berg
Datum rapport	24 juni 2024
Versie	V2.0
Auteur	
Controle	

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10, 7424 DM Deventer

Bezoekadres: Keulenstraat 10, 7418 ET Deventer

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra-ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING	4
1.2 DOELSTELLING	4
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	4
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	5
2 ONDERZOEKSOPZET	6
2.1 BRONNENONDERZOEK	6
2.2 VELDBEZOEK	6
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN	7
3.1 PLANGEBIED	7
3.2 GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGREPEN	8
4 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK EN TOETSING	9
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK EN TOETSING BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	9
4.2 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK, VELDONDERZOEK EN TOETSING SOORTEN	10
5 CONCLUSIE	14

BIJLAGEN (WWW.NATUURINCLUSIEF.NL)

1. Stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet Lijst beschermde soorten
2. Overzicht algemene vrijstelling
3. Lijsten beschermde soorten
4. Jaarrond beschermde nesten Gelderland
5. Bronnen

1 INLEIDING

In opdracht van Stichting Behoud Belvédère Lochemse Berg heeft EcoTierra ecologisch adviesbureau bij de uitkijktoren Belvédère aan de Lochemseweg 46 te Barchem (gemeente Lochem) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet (Ow). Het plangebied betreft een monumentale uitkijktoren.

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens de uitkijktoren te restaureren/ verbouwen en weer open te stellen voor het publiek. Tevens wordt er 1 boom gekapt. In verband met de Omgevingswet is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals het Gelders Natuurnetwerk (GNN)/ de Groene ontwikkelingszone (GO) of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek. Aan de hand van expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. EcoTierra is niet verantwoordelijk voor de gevolgen die kunnen voortvloeien uit het missen van soorten. Het blijft natuur waardoor moeilijk waarneembare soorten kunnen worden gemist of mogelijke vestiging van exemplaren na het onderzoek kan plaatsvinden.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd nest dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

2.1 Bronnenonderzoek

De NDFF is op 09 maart 2024 geraadpleegd (tot 5 jaar terug). Er is met name gekeken naar jaarrond beschermde nesten, habitatrichtlijnsoorten, nationaal beschermde soorten (niet vrijgestelde soorten Gelderland) en eventueel Rode lijstsoorten (indien noodzakelijk geacht). Het betreft hier ook waarnemingen van bijvoorbeeld foeragerende en overvliegende exemplaren. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er relevante soorten voorkomen binnen of nabij de omgeving van het plangebied.

Diverse kaarten (waaronder kernkwaliteiten GNN en GO, Natura2000 en Natuurbeheerplan) van de provinciale site gelderland.nl zijn geraadpleegd in april en juni 2024.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 25 april 2024 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het half bewolkt bij een temperatuur van rond de 14°C. Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek volledig toegankelijk. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken. Gedurende het onderzoek zijn de initiatiefnemer en een vleermuizenvrijwilliger () geïnterviewd.

Er is tijdens het veldonderzoek zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

Het onderzoek is uitgevoerd door ecoloog . De ecologen van EcoTierra-ecologisch adviesbureau hebben een relevante Hbo-opleiding gevolgd en hebben ruime ervaring met het uitvoeren van quickscans. Tevens worden door de ecologen diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoekers zijn in het bezit van diverse certificaten, waaronder 'Zorgvuldig handelen Wet natuurbescherming, ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, niveau 4, IPC Groene Ruimte (door Stadswerk erkend certificaat)'.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

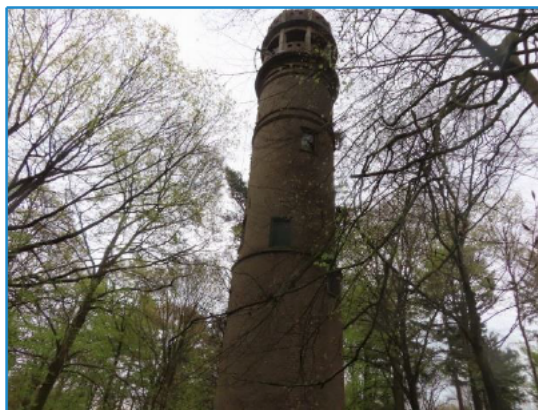
In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.

3.1 Plangebied

Het plangebied betreft een monumentale uitkijktoren van 130 jaar oud gelegen op de Lochemse berg en een beuk. In de toren zijn diverse ramen en een wenteltrap aanwezig, maar geen spouw. De buitenzijde wordt door de scouting gebruikt om te klimmen. De beuk staat op circa 7 meter, ten westen, van de toren vandaan. De omgeving bestaat uit bos.

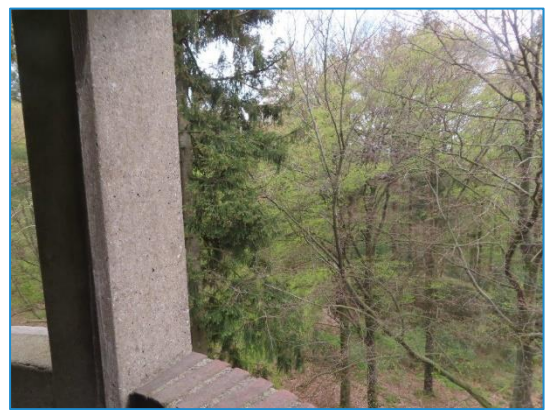
Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: PDOK 2024).

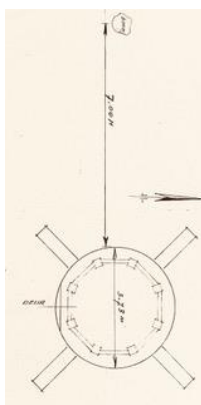
Foto's: Indrukken plangebied.

Foto's: Indrukken plangebied.

Foto's: Indrukken plangebied en naastgelegen bos.

Foto's: Indruk van de te kappen beuk.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de uitkijktoren te restaureren en weer open te stellen voor het publiek. Hiervoor vinden intern diverse restauraties, verbouwingen plaats. Op de site www.belvedere Lochem.nl is een uitgebreidere beschrijving van de beoogde ingrepen te vinden.

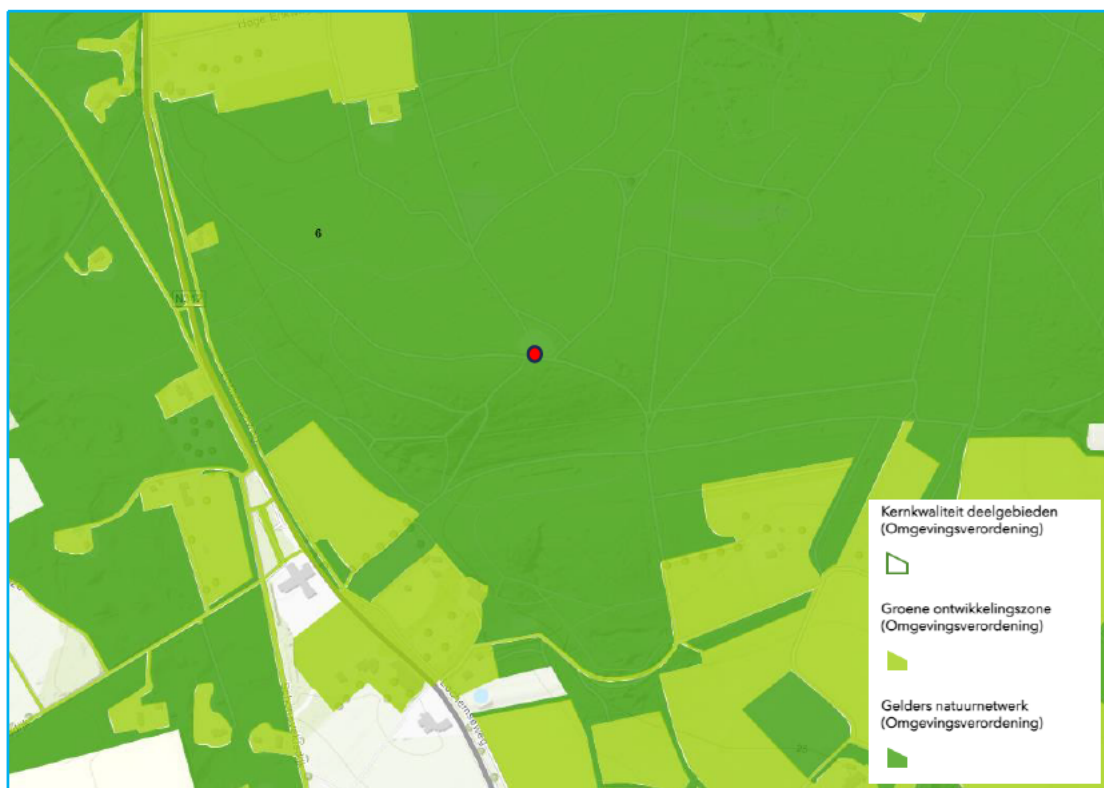
4 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK EN TOETSING

Hieronder worden de bevindingen van het bronnenonderzoek weergegeven en vervolgens worden de bevindingen van het veldonderzoek besproken. Tevens vindt er een toetsing aan de Omgevingswet plaats en zal er gekeken worden of er gevolgen kunnen zijn voor het Gelders Natuurnetwerk/Groene ontwikkelingszone of overige beschermde natuurgebieden.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek en toetsing beschermde gebieden/ houtopstanden

Gelders Natuurnetwerk/ Groene ontwikkelingszone

In de databases van de provincie Gelderland is af te lezen dat het plangebied is gelegen in het Gelders Natuurnetwerk (GNN), maar niet in de Groene ontwikkelingszone (GO).

Afbeelding 2: Ligging plangebied t.o.v. het GNN (bron: gelderland.nl).

Voor de beoogde ingrepen hoeft er geen bestemming te worden gewijzigd in het omgevingsplan. Tevens vinden de ingrepen alleen aan het gebouw en 1 beuk plaats, waardoor significante aantasting van het omliggende bos niet aan de orde is. In hoofdstuk 5.5 van de omgevingsverordening is te lezen dat een ruimtelijke ingreep kan doorgaan als er geen nadelige gevolgen zijn voor de kernkwaliteiten, oppervlakte en samenhang. Doordat de ingreep met name alleen aan het gebouw zelf plaatsvindt zullen de genoemde zaken niet worden aangetast. De Lochemse berg is nu al een toeristische, gebruiksplek voor wandelaars, scouting en dergelijke. De verwachting is niet dat de nieuwe situatie dermate veel meer toeristen zal trekken dat de omgeving (het GNN) significant zal worden verstoord. Mogelijk dat bevoegd gezag nog wel een scherpere onderbouwing hiervan wil.

Natura2000

Op circa 3.5 kilometer afstand is het Natura2000-gebied 'Stelkampsveld' (Habitatrichtlijngebied) gelegen.

Door de onderlinge afstand en de aard van het project is er geen rechtstreekse aantasting (door bijvoorbeeld licht, trillingen, geluid of menselijke aanwezigheid) of indirecte aantasting (door bijvoorbeeld verdroging) te verwachten op soorten die voor dit Natura2000-gebied zijn aangewezen.

Verdere toetsing aan Natura2000 (Natura2000-activiteit) is niet noodzakelijk.

Thema's als vermesting/ verzuring (stikstof) vallen niet onder de reikwijdte van onderhavige quickscan flora en fauna. Gezien de aard van de ingreep en de toekomstige situatie wordt een significante toename van stikstofdepositie niet verwacht.

Mogelijk wil bevoegd gezag dit door middel van een AERIUS-berekening bevestigd hebben.

Houtopstanden

Er wordt in het kader van het project 1 boom gekapt.

Er dient navraag bij de gemeente gedaan te worden of er vervolgstappen zijn aangaande Houtopstanden / omgevingsvergunning kap.

4.2 Bevindingen bronnenonderzoek, veldonderzoek en toetsing soorten

NDFF

Volgens de geraadpleegde NDFF komen er geen relevante soorten voor in en nabij het plangebied. Er zijn geen waarnemingen van marters of vleermuizen gevonden.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen. Het plangebied bestaat volledig uit een gebouw. Mannetjesvaren groeit naast de toren.

Interview

De heer H. Pelgrim heeft aangegeven dat tijdens een bezoek in februari 2024 drie exemplaren van de gewone grootoorvleermuis hangende bij een raam zijn aangetroffen.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het daadwerkelijke plangebied geen vogels waargenomen.

Jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen sporen (fecaliën, nesten, braakballen en dergelijke) van vogels, waaronder uilen, waargenomen. Het bosgebied is niet geschikt voor soorten als huismus en gierzwaluw. In de bomen rondom de toren zijn geen nesten van roofvogels waargenomen.

Categorie 5 nesten

Categorie 5 nesten zijn nesten die in principe niet jaarrond beschermd zijn, tenzij er ecologisch zwaarwegende motieven zijn (geen enkel andere broedplek nabij bijvoorbeeld). Mogelijk dat in de beuk een nest van een specht voorkomt, er is een geschikte holte aanwezig. Er zijn echter voldoende soortgelijke bomen aanwezig in het omliggende bos. Er is dus geen sprake van jaarronde bescherming. De beuk moet uiteraard wel buiten het broedseizoen (ergens in oktober-februari) worden gekapt.

Soorten zonder jaarrond beschermd nest

Er zijn geen nesten, of resten ervan, waargenomen. Dergelijke nesten mogen voorkomen worden wanneer er in het broedseizoen verstorende ingrepen plaats gaan vinden. Het is niet ondenkbaar dat er namelijk een duif kan broeden in de toren of de boom. Wanneer er gebroed wordt dient er gewacht te worden met de ingreep totdat de jongen zijn uitgevlogen.

Grondgebonden zoogdieren

Steenmarter

In de toren zijn geen sporen, zoals latrines, prooiresten en dergelijke, van steenmarter waargenomen. Een verblijf is derhalve niet te verwachten. Tevens is de toren goed afgesloten voor deze soort.

Kleine marterachtigen

Kleine marterachtigen worden niet in het plangebied verwacht door het ontbreken van geschikt habitat en schuilplaatsen, zoals takenhopen, stapels stenen en dergelijke.

Overige marterachtigen

Verblijfplaatsen van boommarter en de das zijn niet te verwachten binnen het plangebied. De holte in de boom is te klein voor boommarter, de andere opening is niet geschikt. Er zijn ook geen sporten (uitwerpselen) waargenomen.

Eekhoorn

In de te kappen boom zijn geen nesten (takkennest) van eekhoorn waargenomen. Het is niet volledig uit te sluiten dat een eekhoorn gebruik maakt van de holte in de boom.

Tijdens eerdere bezoeken aan de toren overdag en tijdens de quickscan zijn geen exemplaren van eekhoorn waargenomen bij de boom. Evenals geen sporen.

Voor de zekerheid dient tijdens de nog uit te voeren onderzoeken eveneens gelet te worden op exemplaren en sporen van eekhoorn.

Mogelijk dat er een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd dient te worden naar aanleiding van de resultaten.

Overige soorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats

Verblijfplaatsen of significant leefgebied van overige soorten die door de provincie niet zijn vrijgesteld zijn in onderhavig plangebied uit te sluiten.

Door provincie vrijgestelde soorten

Mogelijk komen in de toren muizen voor. Er zijn geen geschikte schuilplekken/openingen gezien voor grotere soorten zoals egel en dergelijke in de toren. Dergelijke soorten staan op de vrijstellingslijst van de provincie. Wel is de zorgplicht van toepassing. Doden van soorten dient voorkomen te worden door exemplaren eerst de kans te geven om te vluchten en zoveel mogelijk buiten kwetsbare periodes (zoals voortplantingsperiode en winterrustperiode) te werken.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek i.h.k. van de quickscan zijn geen vleermuizen aangetroffen. Wel zijn er een paar oude uitwerpselen en een enkel vlindervleugeltje gezien in de toren. Die sporen kunnen duiden op de aanwezigheid van gewone grootoorvleermuizen. Dit klopt met de bevindingen van de heer Pelgrim. De toren heeft geen spouw en er zijn geen grote scheuren en dergelijke aanwezig. De in februari aangetroffen exemplaren hingen dan ook vrij aan de muur.

Het betreft hier dan ook een winterverblijf dat alleen in bepaalde (micro)klimatologische omstandigheden zal voldoen als verblijf, gezien de schommelingen in microklimaat gezien die door de openheid en het ontbreken van diepere wegkruipplekken plaats zal vinden. Er zal zeker geen kraamfunctie in het gebouw zitten, daarvoor zijn er te weinig wegkruipplekken en het ontbreekt tevens aan sporen die daar op duiden. Mogelijk dat exemplaren ook in de zomer/ het najaar aanwezig zijn.

In de beuk zit een holte. Mogelijk dat boombewonende soorten hiervan gebruik maken. In de boom kan wel een kraamverblijf worden verwacht. Het omliggende bos zal gebruikt worden door deze soortgroep om te foerageren en te navigeren. De ingreep zal echter geen effect hebben op deze functies. De activiteiten vinden overdag plaats en er zal geen verlichting worden geplaatst.

Er dient een volledig nader onderzoek naar vleermuizen, conform het vleermuizenprotocol 2021, plaats te vinden om te bepalen welke (eventuele) functie er naast het winterverblijf in de toren aanwezig is voor de gewone grootoorvleermuis en eventueel andere soorten in de toren en de boom.

NB, op het moment van onderhavig schrijven is het onderzoek al ingezet door middel van controles overdag in de toren, batdetectoronderzoek in de avonden en cameravalonderzoek. Mogelijk dat er een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd dient te worden. Of een dergelijke vergunning noodzakelijk is, is afhankelijk van de vleermuisfuncties die worden aangetoond (en waar) en de mogelijkheid tot mitigatie.

Wanneer er bijvoorbeeld alleen een winterverblijf wordt aangetoond kan er voor worden gekozen om de toren in de wintermaanden niet te gebruiken en de toren weer “terug” te geven aan de vleermuizen. Door de aangetoonde hangplekken en toegangen te behouden vindt er geen aantasting van verblijven plaats.

Amfibieën, reptielen en vissen

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van vissen en voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten. Door het ontbreken van elementen als groenstructuren, steenstapels en dergelijke wordt significant landhabitat van amfibieën eveneens niet verwacht.

Het plangebied is niet geschikt voor reptielen door het ontbreken van geschikt leefgebied (zoals water, broeihopen en geschikt landhabitat).

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken, bomen of waardplanten maakt dat de veelal veeleisende Habitatrichtlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten zijn. Die soorten hebben vaak specifieke ecologische eisen die in dergelijke plangebieden beperkt aanwezig zijn.

De (specifieke) zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

De specifieke zorgplicht (Artikel 11.27 Bal) speelt in de Omgevingswet een grotere rol, er is onder andere meer aandacht zijn voor Rode-Lijstsoorten. Belangrijk is in ieder geval dat de Staat van Instandhouding (Svl) voor Rode-Lijstsoorten niet aangetast wordt door de ingreep. Op het moment van onderhavig schrijven is de exacte invulling van de specifieke zorgplicht echter nog niet bekend, er zijn nog veel onduidelijkheden hierover.

De verwachting is echter dat door het karakter van het plangebied er geen significante aantasting zal zijn van de Svl van soorten.

5 CONCLUSIE

Onderdeel	Overtreding OW/ overige wetgeving	Nader onderzoek naar/ vervolg actie	Periode	Mitigatie
GNN	Niet te verwachten	Mogelijk aanvullende informatie bevoegd gezag	N.v.t.	Niet te verwachten
GO	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natura2000				
Soorten	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Stikstof	Niet aan getoetst	Mogelijk AERIUS berekening laten uitvoeren	N.v.t.	Niet aan getoetst
Houtopstanden/ Omgevingsvergunning kap	Navraag doen bij gemeente	Navraag doen bij gemeente	N.v.t.	Mogelijk
Flora	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vogels				
Jaarrond beschermd nest	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Functioneel leefgebied	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren Habitatrichtlijn en Nationaal Eekhoorn Verblijfplaatsen	Mogelijk	Ja	Tijdens reeds uitgevoerde onderzoeken en toekomstige	Mogelijk
Significant leefgebied	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen				
Vaste verblijfplaatsen Toren en beuk	Mogelijk	Conform vleermuizenprotocol	Mei-september Reeds ingezet	Afhankelijk van onderzoeksresultaten en mogelijkheden tot mitigatie
Essentieel foerageergebied	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Essentiële vliegroute	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Amfibieën/ reptielen/vissen (niet vrijgestelde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelden/ overige soorten (streng en strikt beschermde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vrijgestelde soorten en alle overige dieren en planten	Nee	Zorgplicht	Altijd	Zoveel mogelijk werken buiten kwetsbare periodes Aanwezige exemplaren verplaatsen.

BIJLAGE 1

STROOMSCHEMA PASSIEVE SOORTENBESCHERMING OMGEVINGSWET

(bron: www.natuurinclusief.nl)

Stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet

Praktisch stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet art. 11.37, 11.46 en 11.54 Bal

In sommige situaties geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht voor flora en fauna-activiteiten^{**}. Er is geen vergunning nodig, wel blijft de algemene en specifieke zorgplicht van kracht^{*}.

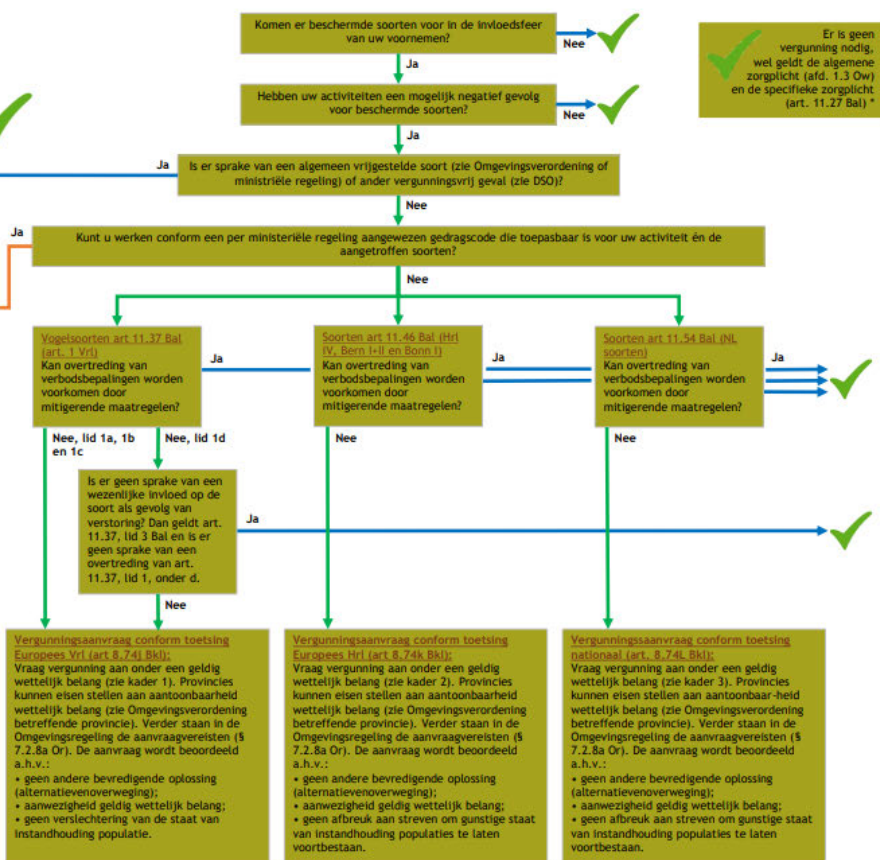
Als een aangewezen gedragscode van toepassing is, geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht voor flora- en fauna-activiteiten^{***}. Er is geen vergunning noodzakelijk, wel moet aantoonbaar worden gewerkt conform de gedragscode. Tevens is de algemene en specifieke zorgplicht van kracht^{*}.

^{*} = De specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) vraagt om nadelige gevolgen op in het wild levende dieren en planten te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Met name wordt genoemd het in beeld brengen en maatregelen nemen ten behoeve van in NL van nature voorkomende Vrl art. 4.2 en bijlage 1-soorten, Rode Lijst-soorten, Hrl bijlage II, IV en V soorten, en de nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal).

^{**} = Vrijgesteld conform een andere wet, een programma, omgevingsverordening of ministeriële regeling. De vrijstelling kan voor een select aantal wettelijke belangen gelden.

^{***} = Let op! De vrijstelling kan voor een select aantal wettelijke belangen gelden, voornamelijk mbt Vrl / Hrl soorten.

^{****} = Bij vogels zonder jaarroond beschermd nest wordt overtreding voorkomen buiten het broedseizoen. Voor vogels met jaarroond beschermd nest geldt art. 11.37, lid 1 onderdeel b Bal het hele jaar (afhankelijk van soort).

Kader 1. Wettelijke belangen art. 8.74j, lid 1, onderdeel b Bkl:
1) in het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid;
2) in het belang van veiligheid van luchtverkeer;
3) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, vissertij of wateren;
4) ter bescherming van flora en fauna;
5) voor onderzoek of onderwijs, uitzetten of herinvoeren van soorten, of daarmee samenhangende teelt;
6) selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van vogels.

Kader 2. Wettelijke belangen art. 8.74k, lid 1, onderdeel b Bkl:
1) de bescherming van wilde flora en fauna, of instandhouding natuurlijke habitats;
2) het voorkomen van ernstige schade aan gewassen, vee, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3) de volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
4) onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van soorten, of voor de daarmee samenhangende kweek;
5) op selectieve wijze een beperkt vastgesteld aantal soorten te vangen of te plukken of onder zich te hebben.

Kader 3. Wettelijke belangen art. 8.74l, lid 1, onderdeel b Bkl (in aanvulling op de belangen genoemd in kader 2):
6) in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, incl. gebruik;
7) ter voorkoming van schade of overlast;
8) ter beperking van omvang van populaties van dieren;
9) ter voorkomen of bestrijding van onnodig lijden;
10) in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw;
11) in het kader van bestendig beheer of onderhoud vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of ijk natuurbeheer;
12) in het kader van bestendig beheer of onderhoud landschappelijke kwaliteiten gebied;
13) in het algemeen belang.

© NatuurInclusief, 24 januari 2024. Geldig voor flora- en fauna-activiteiten met betrekking tot regulier beheer, onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen. **Geldt niet voor:** instandhoudingsmaatregelen die worden uitgevoerd ten behoeve van het halen van Natura 2000-doelstellingen conform een definitief (beheer)programma of passende maatregelen, daarvoor gelden afwijkende vrijstellingsregels (zie o.a. art. 11.37, lid 2, onder b en art. 11.46, lid 2, onder b Bal). Disclaimer: Gebaseerd op de geldende wetteksten en bijbehorende AMB's (Bal, Bkl, Ob, Or) d.d. 24 januari 2024. Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.

BIJLAGE 2

OVERZICHT ALGEMENE VRIJSTELLINGEN PER PROVINCIE (bron: www.natuurinclusief.nl)

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per bevoegd gezag

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen en Or d.d. 17 januari 2024

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie N&S (art. 4, 31 Or)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>						✓				✓		✓	✓
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Haas	<i>Lepus europeus</i>	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>						✓				✓		✓	✓
Huisspitsmuis*	<i>Crocodylus russula</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						✓							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			✓			V2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>					✓	✓				✓		✓	✓
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							✓						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V3							
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

wettelijke belangen:

8.74l, lid 1, b, 6°	ikv RO en gebruik van gebieden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 9°	voorkomen onnodig lijden										✓			
8.74l, lid 1, b, 10°	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 11°	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 12°	ikv bestendig beheer of onderhoud landschappelijke kwaliteiten bepaald gebied	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	
(geldt alleen voor vrijgestelde amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats, en onderzoek & onderwijs										✓				

schadelijke handelingen:

art. 11.54, lid 1, onder a Bal	doden	✓**		✓**		✓**					✓**	✓	✓	✓
art. 11.54, lid 1, onder a Bal	vangen	✓**	✓	✓**	✓**	✓**	✓	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓
art. 11.54, lid 1, onder b Bal	beschadigen of vernielen vaste voortplantings- of rustplaatsen	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓

Legenda:

- ✓ soort is vrijgesteld
 - * voor deze soorten daarnaast uitzondering in/op gebouwen en bijbehorende erven art. 11.54, lid 2, onder a Bal
 - ** de vrijstelling is verleend onder specifieke voorwaarden. Doden is niet altijd voor iedere soort toegestaan. Vangen mag vaak alleen met toegestane middelen. Ga naar de betreffende verordening of regeling voor meer informatie.
-
- 1 de vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november
 - 2 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari
 - 3 de vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september
 - 4 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: Er gelden allerlei aanvullende voorschriften aan de vrijstelling mbt doden, vangen, vrijlaten en beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen.

BIJLAGE 3

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

(bron: www.natuurinclusief.nl)

EUROPEES BESCHERMDE DIERSOORTEN EN PLANTENSOORTEN

Zie voor toelichting totstandkoming lijst stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 127

Beschermde soorten conform art 11.37 Bal:

Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (ca. 700)

Beschermde soorten conform art 11.46, lid 1, onder a en e, Bal:

Van nature in Nederland voorkomende soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage IV (inclusief Verdrag van Bern, Bijlage I en II voor zover van toepassing)

Zoogdieren

(Algemeen)

Bever
Hamster
Hazelmuis
Lynx
Noordse woelmuis
Otter
Wolf
Wilde kat

(Walvisachtigen)

Bruinvis
Bultrug
Dwergpotvis
Dwergvinvis
Gestreepte dolfijn
Gewone dolfijn
Gewone spitsdolfijn
Gewone vinvis
Griend
Grijze dolfijn
Hille (Butskop)
Kleine zwaardwalvis
Narwal
Noordse vinvis
Orca
Potvis
Spitsdolfijn van Gray
Tuimelaar
Witflankdolfijn
Witsnuitdolfijn
Witte dolfijn

(Vleermuizen)

Bechsteins vleermuis
Bosvleermuis
Brandts vleermuis
Franjestaart
Gewone baardvleermuis
Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis
Grijze grootoorvleermuis
Grote hoefijzerneus
Grote rosse vleermuis
Ingekorven vleermuis
Kleine dwergvleermuis
Kleine hoefijzerneus
Laatvlieger
Meervleermuis
Mopsvleermuis
Noordse vleermuis
Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis
Tweekleurige vleermuis
Vale vleermuis
Watervleermuis

Amfibieën

Boomkikker
Geelbuikvuurpad
Heikikker
Kamsalamander
Knoflookpad
Poelkikker
Rugstreeppad
Vroedmeesterpad

Reptielen

Gladde slang
Muurhagedis
Zandhagedis

(Schildpadden)

Dikkopschildpad
Kemps' zeeschildpad
Lederschildpad
Soepschildpad

Vissen

Noordzeehouting
Europese steur

Insecten

(Vlinders)

Apollovlinder
Boszandoog
Donker pimpernelblauwtje
Grote vuurvlinder
Pimpernelblauwtje
Teunisbloempijlstaart
Tijmblauwtje
Zilverstreephooibeestje

(Libellen)

Bronslibel
Gaffellibel
Gevlekte witsnuitlibel
Groene glazenmaker
Noordse winterjuffer
Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel

(Kevers)

Brede geelrandwaterroofkever
Gestreepte waterroofkever
Heldenbok
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Weekdieren

Bataafse stroommossel
Platte schijfhoren

Planten

Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis

(vervolg planten)

Kruipend moerasscherm
Zomerschroeforchis

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage I

Planten

Geel schorpioenmos
Kleine vlotvaren
Liggende raket
Tonghaarmuts

(uitsluitend) Verdrag van Bern, bijlage II

Zeezoogdieren

Walrus

Insecten

(Libellen)

Mercurwaterjuffer

(Vlinders)

Moerasparelmoervlinder

(Haften)

Oeveraas

(uitsluitend) Verdrag van Bonn, bijlage I

Monarchvlinder

> opm. De Monarchvlinder staat niet in Bijlage I van de Conventie van Bonn, wel in Bijlage II. De soort is dus niet beschermd volgens de Ow.

ANDERE BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN

Bijlage IX, behorende bij artikel 11.54 Besluit activiteiten leefomgeving

Zie tevens voor toelichting totstandkoming lijst stb-2021-22 Aanvullingsbesluit Natuur, blz. 131 en kst-33348-

9 Nota nav Verslag, blz. 78-81, antwoord 162, 163, 166 en 169 Wet natuurbescherming

A. Soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a

Zoogdieren

Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Gewone zeehond
Grote bosmuis
Grijze zeehond
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat

Amfibieën

Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker
Vinpootsalamander
Vuursalamander

Reptielen

Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang

Vissen

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal

Kreeftachtigen

Europese rivierkreeft

Dagvlinders

Aardbeïvlinder
Bosparemoervlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparemoervlinder
Gentiaanblauwtje
Grote paremoervlinder
Grote vos
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heïvlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavvlinder
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparemoervlinder
Veenhooibeestje
Veldparemoervlinder
Zilveren maan

Libellen

Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel

(vervolg Libellen)

Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Speerwaterjuffer

Kevers

Vliegend hert

B. Soorten vaatplanten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder

C

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtsorchis
Blaasvaren
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjementiaan
Geelgroene wespenorchis
Geplooid vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groene nachtsorchis
Groensteel
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Kartuizer anjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine Schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea

(vervolg Onderdeel B: Planten)

Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedaauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw paretzaad
Scherpkruid
Schubvaren
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje

BIJLAGE 4

JAARROND BESCHERMDE NESTEN

Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.

(bron: www.natuurinclusief.nl)

VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTEN

Conform Ministerie van EZ en provincies N-Br, N-H, Z-H, Zld, Gld, Utr. Voor Flevoland, Limburg, Overijssel, Drenthe, Fryslân en Groningen, zie volgende pagina's.

Vogels jaarrond beschermde nesten

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

Vogels met jaarrond beschermde nesten als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen

<i>soort</i>	<i>categorie</i>
Blauwe reiger	5
Boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
Boomklever	5
Boomkruiper	5
Bosuil	5
Brilduiker	5
Draaihals	5
Eidereend	5
Ekster	5
Gekraagde roodstaart	5
Glanskop	5
Grauwe vliegenvanger	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Hop	5
Huiszwaluw	5
IJsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kleine vliegenvanger	5
Koolmees	5
Kortsnavelboomkruiper	5
Oeverzwaluw	5
Pimpelmees	5
Raaf	5
Ruigpootuil	5
Spreeuw	5
Tapuit	5
Torenvalk	5
Zeearend	5
Zwarte kraai	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5
Zwarte specht	5

uitleg:

<i>categorie 1:</i>	Jaarrond gebruikte nesten (steenuil)
<i>categorie 2:</i>	Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk bebouwing
<i>categorie 3:</i>	Zeer honkvaste broeders of afhankelijk bebouwing (geen kolonie)
<i>categorie 4:</i>	Vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest
<i>categorie 5:</i>	Honkvaste broeders, maar voldoende flexibel

BIJLAGE 5

BRONNEN

www.gelderland.nl
www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl